

VAN: Tjebbe van Oostenbruggen (formateur)

ONDERWERP: Eindverslag formateur

DATUM: 13 juni 2026

Geachte voorzitter, geachte leden van de raad,

Met dit eindverslag breng ik verslag uit van het door mij begeleide proces van de formatie en het opstellen van een coalitieakkoord voor de gemeente Houten. Op 13 juni jl. hebben de partijen ITH, VVD, CDA en SGP het coalitieakkoord met de titel: Besturen met lef, dichtbij inwoners, gepresenteerd aan de samenleving. Op 16 juni a.s. zullen de beoogd wethouders benoemd worden en op 23 juni spreekt u tijdens de raadsvergadering over het coalitieakkoord.

Korte terugblik

Op 18 maart 2026 waren de gemeenteraadsverkiezingen. ITH is in Houten de grootste partij geworden. Dit heeft erin geresulteerd dat zij op 21 maart 2026 een duidingsdebat hebben georganiseerd en dat zij verkennende gesprekken hebben gevoerd met alle partijen. Op 28 maart 2026 heeft de verkenner, de heer Zandbergen, verslag gedaan van de verkenningsfase en ben ik gestart als informateur.

In mijn opdracht als informateur heb ik met alle partijen gesproken en op 11 april 2026 tussentijds verslag uitgebracht aan de gemeenteraad en op 18 april 2026 mijn eindverslag over de informatiefase.

Vervolgens heeft u besloten om mij te benoemen als formateur en mij de volgende opdracht meegegeven:

1. Onderzoek de mogelijkheid om tot een coalitie van ITH, VVD, CDA en SGP te komen en in de eerste helft van juni 2026 een coalitieakkoord met deze partijen te presenteren.
2. In dit coalitieakkoord een duidelijke prioritering aan te brengen in de belangrijkste opgaven voor de komende raadsperiode, met in ieder geval aandacht voor:
 - a. Wonen
 - b. De uitvoering van de Spreidingswet
 - c. Financien
 - d. Veiligheid
 - e. Inwonersparticipatie
 - f. Bestuursstijl
3. Nog voorafgaand aan de vaststelling van het coalitieakkoord vorm en inhoud te geven aan proces waarbij de lokale samenleving, experts en/of maatschappelijke instellingen betrokken worden.
4. Rekening houdend met de verkiezingsuitslag, waarbij het verschil tussen de grootste partij en de overige partijen groot is, te komen tot een uitgebalanceerde formatieve invulling van het college.

Hierna treft u per punt mijn bevindingen aan:

Formatieproces en coalitieakkoord

Om te komen tot het coalitieakkoord wat afgelopen zaterdag is gepresenteerd zijn er vele gesprekken gevoerd met de onderhandelende partijen. Deze gesprekken hebben in goede sfeer plaatsgevonden. Naast de serieuze inhoud bleken de onderlinge verhoudingen aan de onderhandeltafel zonder meer goed.

De partijen hebben gekozen om flink de diepte in te gaan en duidelijke afspraken te maken, dit heeft geleid tot een intensief proces met een uitgebreid en gedetailleerd coalitieakkoord tot resultaat. Een akkoord dat duidelijkheid biedt over waar deze partijen precies voor staan, beperking van de ruis gedurende de rit de komende 4 jaar, en niet geheel onbelangrijk: duidelijkheid naar de ambtelijke organisatie waar deze partijen de komende jaren op in willen zetten.

Op 21 april zijn we gestart met het maken van een planning en werkafspraken voor de komende periode. We hebben direct alle bijeenkomsten gepland, zodat dit geen problemen in de agenda van eenieder zou opleveren. Tijdens deze bijeenkomst hebben we ook gesproken over het betrekken van inwoners en organisaties en direct data en afspraken hierover gemaakt. Tevens heb ik de partijen voorzien van een programmatische vergelijking van de verkiezingsprogramma's en een aantal concrete vragen om tijdens het meireces te bestuderen en te beantwoorden. Tijdens het meireces zijn er geen gesprekken geweest vanwege geplande vakanties van meerdere aanwezigen.

Op 6 mei is er gestart met het bespreken van de programmatische vergelijking van de verkiezingsprogramma's. Dit om te bepalen waar overlap zit en waar eigenlijk niet heel lang over gesproken zou moeten worden en welke onderwerpen wel een verdiepende sessie nodig hebben. De volgende onderwerpen zijn in aparte sessies besproken: uitvoering spreidingswet, wonen, duurzaamheid, inwonersparticipatie, gemeentelijke organisatie, sport, veiligheid, sociaal domein, bestuurscultuur en financiën.

Op 7 mei is er gesproken over inwonersparticipatie en de gemeentelijke organisatie (in aanwezigheid van de gemeentesecretaris). De gemeentesecretaris heeft de partijen meegenomen in de stand van de organisatie en tips en suggesties meegegeven voor het te schrijven coalitieakkoord. De partijen op hun beurt hebben op hoofdlijnen gedeeld wat zij verwachten van de gemeentelijke organisatie. De partijen willen meer doen aan inwonerparticipatie. Het is mooi dat er een visie op participatie is vastgesteld onlangs, zij vinden dat deze nog verder geconcretiseerd moet worden en dat we als gemeente de omslag moeten maken naar een "responsieve overheid". Zo moet er een meer gelijkwaardigere verhouding ontstaan tussen inwoners en ontwikkelaars.

Binnen de gemeentelijke organisatie is er een transformatie ingezet die de komende jaren nog nodig zal zijn om de organisatie verder te professionaliseren. De partijen hebben aangegeven de ingezette lijn van de directie te ondersteunen en kijken uit naar de verdere samenwerking met de organisatie.

De uitvoering van de Spreidingswet was onderwerp van gesprek op 11 mei. Het is goed om te zien dat alle partijen zich blijven committeren aan het uitvoeren van de Spreidingswet, maar dan wel op een Houtense manier. Hierbij is het verbinden van de opgave vanuit de Spreidingswet aan de bredere woonopgave waar Houten voor staat. Het plan van deze coalitie is om in te zetten op

het huisvesten van statushouders die nu verblijven in AZC's en niet kunnen uitstromen uit een AZC vanwege de krapte op de woningmarkt. Voor 1 november 2026 moet dit plan zijn uitgewerkt en worden gepresenteerd aan de provincie. De partijen doen dit graag in samenwerking met maatschappelijke organisaties zoals De Thuisgevers en TakecareBnB .

Samen met een afvaardiging van de oppositiepartijen en een aantal ambtelijke collega's vond er op 13 mei een werkbezoek plaats naar het sociaal team in Enschede. Dit ter inspiratie en ter voorbereiding op de themasessie over het sociaal domein. In de bus naar Enschede hebben de ambtelijk collega's ons meegenomen in de stand van zaken op dit gebied in Houten. In Enschede hebben we gehoord over hun succesvolle aanpak. Het was mooi om te zien dat er van alle partijen afvaardiging was voor dit werkbezoek. Ik dank dan ook de partijen van de oppositie voor hun aanwezigheid.

Op 18 mei is er gesproken over Veiligheid en Wonen. Twee onderwerpen waar de coalitiepartijen grote ambities hebben. Voor veiligheid ligt de focus de komende jaren op meer handhaving en een versnelling maken op de uitvoering van motie 045-2025 (veiligheid vrouwen en meisjes). Ook de aanpak van jeugdoverlast moet meer prioriteit krijgen. Het bouwen van meer woningen heeft voor deze coalitie de absolute topprioriteit. Niet alleen moet er meer gebouwd worden om te voldoen aan de Spreidingswet en het huisvesten van statushouders, maar zeker ook voor de Houtense inwoners. De regels moeten versoepeld worden om bijvoorbeeld woningdelen, splitsen en optoppen toe te staan. En er moeten in korte tijd flexwoningen gerealiseerd worden op verschillende plekken in de hele gemeente.

Tijdens de bijeenkomst van 20 mei is er gesproken over de bestuurscultuur en het sociaal domein. Er is uitgebreid stilgestaan bij het inspirerende werkbezoek aan Enschede. De partijen waren erg te spreken over hoe ze in Enschede meer doen met laagdrempelige hulp en ondersteuning voor inwoners 'aan de voorkant'. Ook de aanpak rondom online gedrag van jongeren was erg aansprekend. Hiervoor wordt onder andere een jongerenwerker aangesteld speciaal gericht op online problematiek van jongeren, naar voorbeeld van Enschede. De onderlinge samenwerking en bestuurscultuur kon natuurlijk niet onbesproken blijven. De afgelopen jaren is er veel gebeurd in Houten tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Men wil deze tijd graag achter zich laten, maar realiseert zich ook dat het toch nog 'pijn' kan doen in de organisatie. Hierom wil de coalitie vooral inzetten op de rolvastheid van de verschillende bestuursorganen in de gemeente Houten. Dit zal de komende tijd nog aandacht vragen van iedereen. Ook de samenwerking in de raad is onderwerp van gesprek geweest en men wil de komende tijd intensiever samenwerken met alle raadsfracties.

Op 22 mei was er een bijeenkomst van de partijen waarbij er is gesproken over duurzaamheid, sport, financiën en de portefeuilleverdeling van de toekomstige wethouders.

Op het gebied van duurzaamheid kiest deze coalitie ervoor om te zorgen dat Houten klimaatneutraal is in 2050. Om dit te kunnen bereiken is er veel nodig en zal er intensief samengewerkt moeten worden met alle partijen die in dit veld werkzaam zijn, zoals EnergieRijk Houten. De partijen kiezen niet voor nieuwe grote windmolens op Houtens grondgebied, maar willen investeren in zonnepanelen op daken.

Bij sport is gesproken over het harmoniseren van de tarieven, nu ligt dit erg uit elkaar. Verder is het belang van sport onderstreept, en wil men meer aandacht voor de topsport in Houten.

Alle wensen en ambities van deze coalitie kosten natuurlijk geld. Dit tezamen met de tekorten die verwacht worden maakt dat er keuzes gemaakt moeten worden over ombuigingen. Vooralsnog staan er geen bezuinigingen ingepland op het thema Sport.

In 2027 verwacht de coalitie met een aantal technische aanpassingen de begroting sluitend te krijgen. Dit zal voldoende zijn voor 2027 en de goedkeuring van de begroting door de provincie. Voor de jaren daarna moeten er zeker nog wel keuzes gemaakt worden. De partijen willen niet wachten tot 2028 met het nemen van maatregelen, dus zijn er toch een aantal keuzes gemaakt. Het gaat bijvoorbeeld om het temporiseren van de verduurzaming (of eventueel afstoten) van maatschappelijk vastgoed, het MJOP openbare ruimte en onderwijshuisvesting. Er zijn nog meer ombuigingsopties genoemd in het coalitieakkoord. De ambtelijke organisatie zal deze richting de begroting 2027 verder moeten onderzoeken.

Sluitstuk was het bespreken van de portefeuilleverdeling. In goede harmonie is er een concept portefeuilleverdeling opgesteld die door het college tijdens het constituerend beraad wordt vastgesteld.

Na deze sessie is het concept-akkoord gedeeld met de ambtelijke organisatie voor een ambtelijke toets. Ook heb ik nog verduidelijkingsgesprekken gevoerd met de directie over de conceptstukken.

Tijdens de bijeenkomst van 29 mei zijn geen losse onderwerpen meer besproken, maar hebben de partijen nog enkele punten ter tafel gebracht die nog zijn aangepast in het akkoord. Ook is de uitkomst van de ambtelijke toets besproken wat nog tot een aantal tekstuele aanpassingen heeft geleid. In de middag zijn de wethouderskandidaten aangeschoven en is met hen kennisgemaakt en is ook het akkoord op hoofdlijnen doorgenomen.

Er vond op 2 juni nog een korte bijeenkomst plaats waarbij het definitieve hoofdstuk financiën is doorgenomen.

Maandag 8 juni was de laatste bijeenkomst en zijn de allerlaatste puntjes op de i gezet en zijn er voorbereidingen getroffen voor de presentatie van het coalitieakkoord op 13 juni 2026.

Inwonerparticipatie

Vanaf het begin van de verkenningsperiode was duidelijk dat het voor de partijen heel belangrijk is om inwoners ook tijdens het formatieproces te betrekken. Er zijn een drietal bijeenkomsten georganiseerd waarbij inwoners en organisaties konden meepraten.

In de periode van 4-9 mei konden inwoners via Houten praat mee input meegeven aan de partijen. Hierop zijn 37 reacties gekomen en deze input is meegenomen in de rest van de gesprekken die hebben plaatsgevonden.

Op 9 mei vond Open Huis Houten plaats. In de ochtend was er een vrije inloop voor alle inwoners en organisaties van Houten. Ook een aantal oppositiepartijen schoof hierbij aan. In de middag waren er themasessies met organisaties over de onderwerpen: wonen, asiel, sociaal domein, veiligheid, buitengebied en duurzaamheid. Er ontstonden leuke en interessante gesprekken tussen de deelnemers, waarbij ook de deelnemers veel creatieve ideeën inbrachten

bij de partijen. Ook deze input is meegenomen tijdens de vervolgesprekken die hebben plaatsgevonden.

De laatste participatie vond plaats op 4 juni. Tijdens een bijeenkomst in de raadzaal hebben de onderhandelaars aan ongeveer 40 geïnteresseerde inwoners hun plannen kort toegelicht en was er veel ruimte voor vragen vanuit de zaal. Een aantal opmerkingen die gemaakt zijn, zijn nog opgenomen in de definitieve versie van het coalitieakkoord.

Portefeuilleverdeling

Mijn opdracht was om te komen tot een portefeuilleverdeling die recht doet aan de verkiezingsuitslag. Er is gekozen dat de partijen in totaal 5 wethouders leveren. De grootste partij ITH levert 2 van de 5 wethouders en deze wethouders hebben ook de zwaarste portefeuilles binnen het college. De overige wethouders hebben ook allen een mooie portefeuille waarbij is gestreefd dat iedereen zowel zuur als zoet in de portefeuille heeft. Deze conceptindeling wordt nog vastgesteld tijdens het constituerend beraad van het college.

Afsluiting

En dan zit na bijna 2 maanden mijn rol als (in)formateur in Houten erop. Het is een intensieve, maar mooie periode geweest, waarbij er een mooi akkoord ligt met hoge ambities. Ik wil alle partijen, maar specifiek ITH, VVD, CDA en SGP danken voor het in mij gestelde vertrouwen. Ook een woord van dank aan de ambtelijke organisatie voor alle informatie die zij hebben aangeleverd gedurende het proces.

Ik wens de beoogd wethouders, samen met de raad, burgemeester en de ambtelijke organisatie heel erg veel succes deze bestuursperiode.

Definitieve verdeling portefeuilles 03062026

Burgemeester - Karen Heerschop

Openbare orde

Integrale handhaving

Veiligheid

Vergunningen evenementen

Gemeentelijke organisatie

Bedrijfsvoering, P&O en ICT

Ambtelijk-bestuurlijke samenwerking

Bestuurlijke coördinatie

VVD - Luc Dietz

Loco 2

Wonen

Houten Oost

Maatschappelijk Vastgoed

Openbare Ruimte

Afval, groen en water

Sociaal Domein

Jeugd Zorg&Welzijn

WMO

Economische Zaken

Ondernemen incl. Toerisme

Toekomst bedrijventerreinen

Grondzaken

ITH 1 - Bram Kouwenhoven

Loco 1

Financien

Asiel (Spreidingswet)

Sport / Recreatie

CDA - Robert Pelleboer

Loco 3

Duurzaamheid en Milieu

Klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit

Dieren welzijn

Omgevingsdienst (incl. fusie OdrU)

Netcongestie / Energietransitie

Sociaal Domein

Sociale Koers (beleid Sociaal Domein)

Inburgering Werk&Inkomen

Zorg en gezondheid

ITH 2 - Eveline Herben

Wonen

Volkshuisvesting (beleid)

Ruimtelijke Ordening

Asiel (Huisvesting)

CMK Gebied

Binnengebied (of rest)

Responsieve Overheid

Inwonersparticipatie

Vergunningsverlening

Burgerzaken en Dienstverlening

Cultuur

SGP - Wouter van den Berg

Loco 4

Wonen

Buitengebied/Kleine Kernen

Cultureel Erfgoed

Mobiliteit

Regiovervoer

Leerling en Jeugdwetvervoer

Sociaal Domein

Onderwijs